Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. I fjorårets årsregnskap er det redegjort nærmere for vesentlige estimater og forutsetninger i note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Pensjoner
SpareBank 1 SMN -konsernet har innskuddspensjonsordning. For ytterligere beskrivelse av pensjonsordningen, se note 22 i årsrapporten for 2019.

Konsernets pensjonsforpliktelser regnskapsføres i henhold til IAS 19R. Estimatavvik føres derfor direkte mot egenkapitalen og presenteres under andre inntekter og kostnader.

Ytelsesordningen ble besluttet avviklet i styremøte 21. oktober 2016. Ansatte i ytelsesordningen gikk over på innskuddsbasert pensjon fra første januar 2017, og har mottat fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Fripoliser forvaltes av SpareBank 1 SMN pensjonskasse som fra første januar 2017 er fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Pensjonskasse som omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Styret i SpareBank 1 SMN pensjonskasse skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltagere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i SpareBank 1 SMN pensjonskasse.

Det er foretatt ny beregning av konsernets pensjonsforpliktelser per 31. desember 2020:

Økonomiske forutsetninger	**31.12.19**	**1.1.20**	**31.12.20**
Diskonteringssats	2,30 %	2,30 %	1,50 %
Avkastning	2,30 %	2,30 %	1,50 %
Lønnsregulering	2,00 %	2,00 %	2,00 %
G-regulering	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Arbeidsgiveravgift	19,10 %	19,10 %	19,10 %

Demografiske forutsetninger	
Dødelighet, giftemålsannsynlighet etc	K2013 BE
Uførhet	IR73
Frivillig avgang	2% til 50år, 0% etter 50år

Bevegelse hittil i år konsern (mill.kr)	Sikret	Usikret	Totalt
Netto pensjonsforpliktelse IB	-148	16	-132
Korrigering mot EK IB	-	-	-
Korrigering mot EK UB	39	-6	34
Netto pensjonskostnad	-3	1	-3
Foretakets tilskudd	-	-	-
Utbetalinger over drift	-	-1	-1
Netto pensjonsforpliktelse 31.12.20	**-112**	**10**	**-102**

Finansiell status konsern (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
Pensjonsforpliktelse	640	608
Verdi av pensjonsmidler	-743	-743
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-104	-135
Arbeidsgiveravgift	2	3
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	**-102**	**-132**

Pensjonskostnad konsern (mill.kr)	31.12.20	31.12.19
Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	0	0
Renter	-3	-4
Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	-3	-4
Arbeidsgiveravgift	0	0
Innskuddspensjon og AFP	107	108
Periodens pensjonskostnad	**105**	**105**

Virksomhet holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, og klassifiseres som holdt for salg.

31.12.20 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Virksomhetens resultat	Eierandel
Mavi XV AS konsern	41	1	4	4	1	100 %
Sum Holdt for salg	**41**	**1**	**4**	**4**	**1**	

Tap på utlån og garantier

For detaljert beskrivelse av bankens tapsmodell viser vi til note 2 og 3 i årsregnskapet for 2019.

Det er gjort enkelte endringer i input til bankens tapsmodell som følge av endrede fremtidsforventninger på grunn av koronasituasjonen. Krisen og med den vesentlig økt makroøkonomisk usikkerhet har gjort vurderingene ekstra krevende. Tilsynsmyndighetene har understreket viktigheten av at det fokuseres på forventede langsiktige effekter av krisen og det har også vært bankens fokus i disse vurderingene.

I første kvartal 2020 endret banken forutsetningene for basisscenarioet i negativ retning. Dette er videreført i hele 2020. I tredje kvartal ble også bankens eksponering mot hotell og reiseliv inkludert næringseiendom med inntektene hovedsakelig mot denne næringen, skilt ut i en egen portefølje med egne vurderinger av PD- og LGD-baner samt særskilte scenarier og vekting av disse for å reflektere porteføljens utsatthet for effektene av korona. I tillegg er hele porteføljen lagt i trinn 2 eller 3.

Utviklingen i basisscenariet utarbeides ved hjelp av justeringsfaktorer der utviklingen i konjunkturene fremskrives ved hjelp av forutsetninger om hvor mye mislighetssannsynligheten (PD) eller tap ved mislighold (LGD) vil øke eller reduseres sammenlignet med basisscenarioet i en femårsperiode. Vi forventer økte tap knyttet til debitorer som før krisen har et krevende utgangspunkt – typisk debitorer i trinn 2. Vi har derfor valgt å øke banene for PD og LDG samt redusere forventede nedbetalinger i basisscenarioet særlig fra år 2 og utover siden dette vil påvirke forventet tap nettopp for debitorer i trinn 2. For å hensynta migrasjon til trinn 2, er PD- og LGD-estimatene også økt første år. Det er i tillegg forutsatt ingen nedbetalinger første år for alle porteføljer i nedsidescenariet.

Anvendt scenariovekting ble endret i fjerde kvartal for å reflektere ytterligere økt usikkerhet. For næringsliv inkludert offshore, samt landbruk ble nedsidescenariet endret fra å vektes med 10 prosent sannsynlighet, til en vekting på 20 prosent sannsynlighet. For personmarked ble vektingen av nedsidescenariet endret fra 10 til 15 prosent.

Effekten av endringen av forutsetninger hittil i år er vist på linjen "Endring som skyldes endrede forutsetninger i tapsmodellen" i note 7. Dette utgjør 165 millioner kroner for banken og 140 millioner kroner for konsernet.

Sensitiviteter

Første del av tabellen under viser fullt modellberegnet forventet kredittap på grunnlag per 31. desember 2020 i de tre scenarioene, fordelt på porteføljene Privatmarked (PM) og Bedriftsmarked (BM), samt offshore, reiseliv og landbruk som summerer seg til Morbank. I tillegg viser tabellen fullt modellberegnet forventet kredittap i datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge (SB1 Finans MN). ECL for morbanken og datterselskapet er summert i kolonnen Konsern.

Andre del av tabellen viser porteføljefordelt ECL ved anvendt scenariovekting samt en alternativ scenariovekting med doblet sannsynlighet for nedsidescenariet.

Dersom man doblet nedsidescenarioets sannsynlighet på bekostning av basisscenariet ved utgangen av fjerde kvartal 2020 ville dette medført en økning i tapsavsetningene på 207 millioner kroner for morbanken og 215 millioner kroner for konsernet.

	BM	PM	Offshore	Landbruk	Reiseliv	Sum morbank	SB 1 Finans MN	Konsern
ECL i forventet scenario	434	94	781	48	39	1.394	61	1.455
ECL i nedsidescenariet	906	337	1.017	96	112	2.468	137	2.605
ECL i oppsidescenariet	325	41	662	11	22	1.061	43	1.105
ECL med anvendt scenariovekting 80/10/10	-	-	-	-	-	-	67	69
ECL med anvendt scenariovekting 65/20/15	512	-	810	51	-	1.373	-	1.373
ECL med anvendt scenariovekting 60/30/10	-	-	-	-	58	58	-	58
ECL med anvendt scenariovekting 70/15/15	-	122	-	-	-	122	-	122
Sum ECL anvendt	**512**	**122**	**810**	**51**	**58**	**1.554**	**67**	**1.622**
ECL med alternativ scenariovekting 70/20/10	-	-	-	-	-	-	74	76
ECL med alternativ scenariovekting 45/40/15	606	-	857	66	-	1.529	-	1.529
ECL med alternativ scenariovekting 30/60/10	-	-	-	-	73	73	-	73
ECL med alternativ scenariovekting 55/30/15	-	159	-	-	-	159	-	159
SUM ECL alternativ (doblet nedside)	**606**	**159**	**857**	**66**	**73**	**1.761**	**74**	**1.837**
Endring ECL ved alternativ vekting	**94**	**37**	**47**	**15**	**14**	**207**	**8**	**215**

Porteføljen Reiseliv inkluderer næringseiendom med mer enn 50 prosent av inntektene fra aktører innen hotell og reiselivsbedrifter.

I tillegg er det på konsern beregnet en ECL-avsetning for SpareBank 1 SMN Spire Finans på 2 millioner kroner som ikke er spesifisert særskilt i tabellen.

Tabellen reflekterer at det er til dels betydelige forskjeller i underliggende PD- og LGD-estimater i de ulike scenarioene og at det er differensierte nivåer og nivåforskjeller mellom porteføljene. På konsernnivå er ECL i oppsidescenarioet, som i stor grad reflekterer taps- og misligholdsbildet de seneste årene, om lag 80 prosent av ECL i forventet scenario. Nedsidescenarioet gir om lag dobbel ECL sammenlignet med forventet scenario. Anvendt scenariovekting gir om lag 10 prosent høyere ECL enn i forventet scenario.